

5. Найденова Ю.Н. Эмпирический анализ трансформации интеллектуальных ресурсов в стоимость компании / Ю.Н. Найденова, М.А. Осколкова // Финансы и кредит. – 2011. - №47(479). – С. 58-68.
6. Исакин М.А. Интегральный показатель экономической добавленной стоимости: проблема учета стоимости интеллектуального капитала компании / М.А. Исакин, М.А. Осколкова, Е.А. Шакина // Журнал «Корпоративные финансы». – 2010. - №4(16). – С. 84-99.
7. Ткач І.І. Аналіз структури інтелектуального капіталу підприємства / А.Ю. Мазарчук, І.І. Ткач // Вісник Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки». – 2010.- № 6. – Т.4. – С.336-339.

Ключові слова: інтелектуальний капітал, додана вартість, економічна додана вартість, інвестований капітал, ефективність використання.

Ключевые слова: интеллектуальный капитал, добавленная стоимость, экономическая добавленная стоимость, инвестированный капитал, эффективность использования.

Key words: intellectual capital, value added, Economic Value Added, invested capital, efficiency of the use.

УДК 658.27.004.67

Череп А.В., д.е.н., професор, завідувач
кафедрою фінанси і кредит, Запорізького
національного університету
Лепьохіна А.Є., Запорізький
національний технічний університет

ЗНИЖЕННЯ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА В РЕЗУЛЬТАТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ РЕМОНТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Череп А. В., Лепьохіна А. Є. Зниження витрат виробництва в результаті організації обліку ремонту основних засобів на підприємствах. Досліджено методичні підходи до формування і складу загальновиробничих витрат виробництва. Розглянуто проблеми обліку загальновиробничих витрат та їх вплив на витрати виробництва. Запропоновано методичні підходи щодо зниження собівартості продукції внаслідок поліпшенні рівня обліку ремонту основних засобів на підприємствах.

Череп А. В., Лепехина А. Е. Снижение расходов производства в результате организации учета ремонта основных средств на предприятиях. Исследовано методические подходы по формированию и составу общепроизводственных расходов производства. Рассмотрены проблемы учета общепроизводственных расходов и их влияние на расходы производства. Предложены методические подходы относительно снижения себестоимости продукции в результате улучшения уровня учета ремонта основных средств на предприятиях.

Cherep A., Lepohina A. Reducing of production costs as a result of accounting organization of fixed assets repair at enterprises. We investigated methodological approaches to the forming of overall production costs constituents. We reviewed the problem of overall production costs accounting and its impact to production costs. We proposed methodological approaches to reduce production cost as a result of accounting of fixed assets repair improvement at enterprises

Постановка проблеми. Відомо, що для досягнення цілей управління собівартістю і прибутком, витрати за способами віднесення до конкретного об'єкта витрат, поділяють на основні (прямі матеріальні витрати, основна заробітна плата робітників) та накладні.

До накладних витрат промислового підприємства належать витрати, які неможливо безпосередньо віднести до конкретного об'єкта витрат економічно доцільним шляхом, а саме витрати на утримання та експлуатацію машин і обладнання, загальновиробничі, загальногосподарські та позавиробничі витрати.

Накладні витрати підприємств у собівартості промислової продукції займають значну частку. Результати проведеного аналізу показують, що їх величина у витратах на виробництво продукції окремих машинобудівних підприємств м. Запоріжжя коливається від 27,6 до 69,5 %. Отже, накладні витрати є значним резервом зниження собівартості продукції підприємства і важливим фактором забезпечення його конкурентоспроможності на ринку.

Для досягнення цієї мети необхідно постійно здійснювати контроль і аналіз рівня, структури та динаміки накладних витрат. Це вимагає створення і підтримання в належному стані відповідної інформаційної бази, яка повинна формуватись на підставі відповідних бухгалтерських документів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Для правильного формування в бухгалтерському обліку інформації про накладні витрати згідно з вимогами національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, необхідно враховувати при цьому особливості організації і технології виробництва. Різні аспекти проблем організації обліку ремонту основних засобів на підприємствах знайшли своє відображення в працях вітчизняних учених-економістів Л.С. Безруких, І.М. Бойчика, О.Б. Бутнік-Сіверського, Н.П. Кондракова, В.В. Новодворської, В.Ф. Палія, В.В. Прядка, Г.А. Семенова, М.Г. Чумаченко та ін. На жаль, запропоновані ними методичні підходи до обліку основних засобів, в основному обмежувалися підходами в рамках традиційного бухгалтерського обліку і його найважливішої ділянки – обліку на виробництво і калькулювання собівартості продукції.

Запропоновані ними методичні підходи до обліку основних засобів характеризувалися певною функцією в системі калькуляції собівартості продукції, але не повністю відповідали задачам управлінського обліку витрат. Тому суть процесу організації обліку ремонту основних засобів – це виділити ту частину витрат, на які може вплинути керівник підприємства.

Виклад основного матеріалу. Внаслідок реформування системи бухгалтерського обліку суттєво змінено формування та списання накладних витрат промислових підприємств.

Нормативним документом, який регламентує склад витрат, є Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати" (далі – П(С)БО 16) [1]. Слід зауважити, що раніше склад накладних витрат визначався Типовим положенням з планування, обліку і калькуляції собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості № 473 (далі – Положення) [1]. Якщо раніше найменування та повний перелік калькуляційних статей накладних витрат для промислових підприємств були чітко визначені Положенням, то з 2000 року, згідно з П(С)БО 16, їх перелік і склад встановлюються підприємством самостійно.

Щодо складу нових загальновиробничих витрат, то досить докладний перелік вказаних витрат наведено в п.15 П(С)БО 16 [1]. До таких витрат належать: витрати на управління виробництвом; амортизація основних засобів загальновиробничого призначення; амортизація нематеріальних активів загальновиробничого призначення; витрати на утримання, експлуатацію і ремонт, страхування, операційну оренду основних засобів, інших необоротних активів загальновиробничого призначення; витрати на вдосконалення технології і організації виробництва (оплата праці та відрахування на соціальні заходи працівників, зайнятих вдосконаленням технології та організації

виробництва, поліпшенням якості продукції; оплата послуг сторонніх організацій; витрати на матеріали та комплектуючі вироби тощо); витрати на опалення, освітлення, водопостачання, водовідведення та інше утримання виробничих приміщень; витрати на обслуговування виробничого процесу (оплата праці персоналу; відрахування на соціальні заходи та медичне страхування робітників і апарату управління; витрати на здійснення технологічного контролю); витрати на охорону праці, техніку безпеки і охорону навколишнього природного середовища; інші витрати (втрати від браку, оплата простоїв, нестачі та втрати від псування матеріальних цінностей тощо).

Як видно з цього переліку, зараз до складу загальновиробничих витрат, поряд з витратами на організацію виробництва і управління цехами, дільницями та іншими структурними підрозділами, також включено витрати на утримання та експлуатацію машин і обладнання.

Облік загальновиробничих витрат тепер ведеться на однойменному рахунку 91. Раніше облік таких витрат підприємства були зобов'язані вести окремо і в старому Плані рахунків використовувалися рахунки 24 "Витрати на утримання та експлуатацію машин і обладнання" та 25 "Загальновиробничі витрати" [2].

На нашу думку, було б доцільно і надалі облік цих витрат вести окремо. Адже необґрунтоване збільшення (зменшення) об'єктів витрат, зокрема, об'єднання в одну калькуляційну групу різних за конструкцією і технологією виробів, як правило, породжує умовні способи розмежування накладних витрат за видами продукції, що, в більшості випадків, погіршує якість облікового балансу, не зменшуючи за рахунок цього його трудомісткості, а також ускладнює проведення економічного аналізу.

Для цього поряд з рахунком 91 можна відкрити субрахунки, наприклад, 911 "Витрати на утримання та експлуатацію машин і обладнання" та 912 "Загальновиробничі витрати".

Порівнюючи теперішній склад загальновиробничих витрат з попереднім можна зробити висновок, що між ними існують значні відмінності, а саме з переліку вказаних витрат виключено витрати по зносу малоцінних і швидкозношуваних предметів (МБП); не належать до складу загальновиробничих витрат суми сплачених орендарем відсотків за користування наданими у фінансову оренду основними засобами; новими є такі, як витрати на медичне страхування працівників апарату управління цехами, дільницями та іншого загальновиробничого персоналу; до складу загальновиробничих витрат включаються витрати на всі види ремонтів (а не тільки на поточний – як передбачено Положенням).

Особливу увагу необхідно звернути також на порядок віднесення загальновиробничих витрат до складу собівартості продукції. Якщо раніше ці витрати повністю списувалися з кредиту рахунків 24 "Витрати на утримання та експлуатацію машин і обладнання" та 25 "Загальновиробничі витрати" до дебету рахунків 20 "Основне виробництво" і 23 "Допоміжне виробництво", то тепер вони повинні щомісяця розподілятися між рахунками 23 "Виробництво" і 90 "Собівартість реалізації". Тобто, до складу виробничої собівартості можуть бути включені не всі витрати, що зібрані підприємством протягом місяця на рахунку 91 "Загальновиробничі витрати", а лише їх частина, залежно від співвідношення, фактичного випуску продукції і нормальної виробничої потужності [1]. При цьому нормальна потужність визначається як очікуваний середній обсяг діяльності, якого можна досягти за умов звичайної діяльності підприємства протягом кількох років.

З цією метою обов'язковим є поділ загальновиробничих витрат на змінні та постійні, перелік і склад яких підприємство встановлює самостійно, виходячи із специфіки своєї діяльності.

До змінних загальновиробничих витрат належать накладні витрати, які змінюються прямо (або майже прямо) пропорційно зміні обсягу виробництва. До таких витрат можна

віднести заробітну плату допоміжних робітників (з нарахуванням), вартість допоміжних матеріалів, комунальних послуг тощо.

Такі витрати розподіляються на кожний об'єкт витрат з використанням бази розподілу (обсягу виробництва, прямих витрат та інше), виходячи із фактичної потужності звітного періоду. Змінні загальновиробничі витрати повністю включаються до складу виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) у період їх виникнення, тобто списуються на витрати виробництва (до дебету рахунка 23 "Виробництво") щомісяця в повному обсязі.

До постійних загальновиробничих витрат належать витрати на обслуговування і управління процесом виробництва і надання послуг, що залишаються змінними (або майже незмінними) при зміні обсягу виробництва і надання послуг. До постійних загальновиробничих витрат можна віднести амортизацію і втрати на утримання будівель і споруд цехів, орендну плату, страхові платежі, палення, освітлення цехів, а також інші витрати на управління виробництвом. Такі витрати формуються протягом звітного періоду у відносно однакових розмірах незалежно від обсягу випущеної продукції чи наданих послуг.

Постійні виробничі накладні витрати розподіляються на кожний об'єкт витрат з використанням бази розподілу (обсягу виробництва, прямих витрат та ін.) при нормальній потужності. Отже, ці витрати в межах фактичної потужності включаються до виробничої собівартості продукції (робіт, послуг), тобто списуються з кредиту рахунку 91 "Загальновиробничі витрати" до дебету рахунка 23 "Виробництво" у повній сумі [1].

Решта загальновиробничих постійних витрат, котра являє собою різницю між постійними загальновиробничими витратами при нормальній потужності та фактичними постійними загальновиробничими витратами, включається до складу собівартості реалізованої продукції (робіт, послуг), тобто списується з кредиту рахунку 91 "Загальновиробничі витрати" до дебету рахунку 90 "Собівартість реалізації" в період їх виникнення. Ми вважаємо, що загальна величина розподілених і нерозподілених постійних загальновиробничих витрат не може перевищувати їх фактичної величини.

Висновки. На нашу думку, на промислових підприємствах формування і розподіл загальновиробничих витрат доцільно здійснювати в розрізі кожного структурного підрозділу (цеху, дільниці), причому облік слід вести окремо у складі постійних і змінних витрат. При розподілі загальновиробничих витрат між готовою продукцією і незавершеним виробництвом, а також між окремими виробами на підприємствах рекомендуємо дотримуватись раніше обраного (перевіреного практикою) методу розподілу накладних витрат, який на думку керівництва забезпечує точне обчислення собівартості продукції (робіт, послуг).

Список використаних джерел.

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене наказом Міністерства України від 31.12.99р. №318, зареєстрованим у Міністерстві України 19.01.2000р. № 27/4248 // Все о бухгалтерском учете. – 2000. – №11. – С. 8-10.

2. Типове положення з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) в промисловості, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 26.04.96 р., № 473.

3.

Ключові слова: накладні витрати, підприємство, собівартість, амортизація, нематеріальні активи, виробничий процес.

Ключевые слова: накладные расходы, предприятие, себестоимость, амортизация, нематериальные активы, производственный процесс.

Keywords: overhead costs, enterprise, prime price, depreciation, intangible assets, production process.